

KESKKONNAAMET

Anett Reilent
Riigimetsa Majandamise Keskus
anett.reilent@rmk.ee

Teie 19.07.2024 nr 3-6.1/2024/4505

Meie 25.07.2024 nr 7-9/24/15475-2

**Ettepanekud Mosina paisul (Elva jõgi)
planeeritavate siirdekalade rändetingimuste
parandamise tööde projekteerimiseks**

Austatud Anett Reilent

Küsisite Keskkonnaameti seisukohta Mosina paisul planeeritava kärestik-kalapääsu tööde kohta ning projekteerimistingimusi ja soovitusi, millega arvestada tööprojekti tellimisel ja koostamisel.

Mosina pais asub Tartu maakonnas, Nõo vallas, Vissi külas, Elva jõel, katastriüksusel Mosina vesiveski (katastritunnus 52801:009:0113). Mosina paisule kärestik-kalapääsu rajamise eesmärgiks on parandada kalade rändetingimusi Peipsi alamvesikonnas asuval Elva jõel (VEE1036500). Elva jõgi kuulub Palu jõe suudmest kuni Mosina paisuni keskkonnaministri 15.06.2004 määruse nr 73 „Lõhe, jõforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistu“ loetellu.

Pais ei asu kaitsealal, hoiualal ega üle-euroopalisel Natura 2000 võrgustiku alal, millest lähtuvalt puudub Keskkonnaametil õiguslik alus projekteerimistingimuste väljastamiseks. Ehitusseadustiku § 28 kohaselt on pädev asutus projekteerimistingimuste andmiseks kohaliku omavalitsuse üksus (Nõo Vallavalitsus).

Keskkonnaamet on tutvunud esitatud dokumentidega ning palub tööprojekti koostamisel arvestada alljärgnevaga:

1. Kärestik-kalapääsu rajamine Mosina paisule on positiivse mõjuga vee-elustikule, kui projekteerimisel arvestatakse kalapääsude rajamise hea tavaga ehk kalapääs peab olema läbitav kõikidele kalaliikidele. Tegemist on lõhilaste lõigu alumise piiriga, seega on lubatud tööde teostamine peale lõhilaste kudeperioodi algust ehk veesisesed tööd on Mosinal lubatud teostada vahemikus 01.06-15.03. Projekteerimisel tuleb arvestada, et kärestiku lang oleks lauge (alla 2%). Projekti ja ehitustööde koostamiseks tuleb kaasata ihtüoloog.
2. Looduskaitseaduse (LKS) kohaselt on Mosina pais Elva jõe kalda piiranguvööndis ja ehituskeeluvööndis. Ehituskeeluvööndis on uute rajatiste ehitamine keelatud (LKS § 38 lg 3), kuid olemasolevate ehitiste rekonstrueerimine ehituskeeluvööndis keelatud ei ole. Mosina paisu ehtisregistrisse kantud ei ole, kuid pais on olemasolev ja Keskkonnaamet saab tegevuse lugeda rekonstrueerimiseks või laiendamiseks.

Rekonstrueerimisel ei ole tegemist uue ehitise rajamisega, mis oleks vastuolus LKS § 38 lg 3 tooduga. Kui kärestiku maht ei ületa 1/3 olemasoleva paisu mahust, siis on võimalik rakendada LKS § 38 lg 4 p 5, mille kohaselt olemasoleva ehitise esmakordsele juurdeehitisele ehituskeeld ei laiene. Funktsionaalselt koos toimivat ehituslikku kompleksi, mis võib koosneda nii hoonetest kui ka rajatistest, võib vastavalt ehitusseadustikus (*EhS*) sätestatud teatise- ja loamenetlustes käsitleda ühe ehitisena (*EhS* § 3 lg 3). Kalapääs on osa paisust st selle vajalik ja lahutamatu osa.

3. Eesti Looduse Infosüsteemi EELIS andmetel on Mosina paisu läheduses registreeritud III kaitsekategooria kalaliigi hink (*Cobitis taenia*) elupaik. Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et vastavalt LKS § 55 lg 1 ja 6 kohaselt on kaitsealuse loomaliigi isendi tahtlik surmamine, välja arvatud eutanaasia eesmärgil, keelatud ja kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal samuti keelatud.
4. Kalade rändetingimuste parandamiseks Mosina paisul tuleb tööde mahust lähtuvalt taotleda Keskkonnaametilt vee-erikasutuseks luba (keskkonnaluba). Vastavalt veeseadusele (*VeeS*) tuleb veekogu süvendamiseks ja/või tahkete ainete paigutamiseks mahuga 5-100 m³ taotleda veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringut (*VeeS* § 196 lg 2 p 2 ja 5) ning alates 100 m³ on vajalik taotleda keskkonnaluba vee-erikasutuseks (*VeeS* § 187 p 8 ja 10). Veekeskkonnariskiga tegevust kavandav isikul tuleb esitada, infosüsteemi [KOTKAS](#) kaudu, vähemalt üks kuu enne tegevuse alustamist Keskkonnaametile veekeskkonnariskiga tegevuse registreerimise taotlus vastavalt Keskkonnaministri 24.09.2019 määruses nr 43 „Veekeskkonnariskiga tegevuse registreerimise taotluse ja registreeringu andmekoosseistetegevuse registreerimiseks“ § 1 lg-s 1 toodud andmekoosseisule.
5. Paisuvare lammutamisel heljumi, risu ja setete allakandumise vältimise meetmed peavad projektis selgelt välja olema toodud. Täiendavalt välja tuua lammutusjäätmete käitlemise kord.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kristin Jõgi

spetsialist juhtivspetsialisti ülesannetes

looduskasutuse osakond

Ülle Kass 5384 7494

ulle.kass@keskkonnaamet.ee